

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 26 Ιανουαρίου 2023
(OR. en)

5754/23

Διοργανικός φάκελος:
2023/0012 (NLE)

SOC 52
EMPL 35

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	26 Ιανουαρίου 2023
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2023) 38 final
Θέμα:	Πρόταση ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2023) 38 final.

συνημμ.: COM(2023) 38 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 25.1.2023
COM(2023) 38 final

2023/0012 (NLE)

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- **Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης**

Η προώθηση του κοινωνικού διαλόγου αποτελεί κοινό στόχο της ΕΕ και των κρατών μελών της. Ο κοινωνικός διάλογος αποτελεί βασική κινητήρια δύναμη για την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα, την ανταγωνιστικότητα, τη δικαιοσύνη και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Έχει καίρια σημασία για την εξεύρεση ισορροπημένων λύσεων ως απάντηση στις νέες ανάγκες, στις μεταβολές του κόσμου της εργασίας καθώς στις απρόβλεπτες κρίσεις, επιτρέποντας την προσαρμογή των συνθηκών εργασίας και της οργάνωσης της εργασίας. Ο κοινωνικός διάλογος μπορεί επίσης να συμβάλει στη νέα ή στην υφιστάμενη προστασία των εργαζομένων, όπως το δικαίωμα αποσύνδεσης από την εργασία ή η προστασία από τη βία και την παρενόχληση στην εργασία. Η χρηματοπιστωτική κρίση και η πανδημία έδειξαν ότι οι χώρες με ισχυρά πλαίσια κοινωνικού διαλόγου και υψηλή κάλυψη συλλογικών διαπραγματεύσεων τείνουν να έχουν πιο ανταγωνιστικές και ανθεκτικές οικονομίες.

Οι Συνθήκες αναγνωρίζουν τον μοναδικό ρόλο που διαδραματίζουν οι κοινωνικοί εταίροι, ο οποίος υπογραμμίζεται επίσης από την 8η αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων¹, που δρομολογήθηκε τον Μάρτιο του 2021, υπογράμμισε την ανάγκη ενίσχυσης του κοινωνικού διαλόγου σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο και ζήτησε να καταβληθούν ενισχυμένες προσπάθειες για να στηριχθεί η κάλυψη μέσω συλλογικών διαπραγματεύσεων και να αποτραπεί η μείωση όσον αφορά τον αριθμό των μελών και την οργανωτική πυκνότητα των κοινωνικών εταίρων. Στο πλαίσιο της κοινωνικής δέσμευσης του Πόρτο² κλήθηκαν επίσης όλοι οι σχετικοί φορείς να προωθήσουν τον αυτόνομο κοινωνικό διάλογο ως δομικό στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και να τον ενισχύσουν σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό, κλαδικό και εταιρικό επίπεδο, με ιδιαίτερη έμφαση στη διασφάλιση ευνοϊκού πλαισίου για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις βάσει των διαφόρων μοντέλων που υπάρχουν στα κράτη μέλη. Η Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης υπογραμμίζει στην τελική της έκθεση ότι «Πρέπει να προωθήσουμε τον κοινωνικό διάλογο και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις» (πρόταση 13 για συμπεριληπτικές αγορές εργασίας)³.

Οι ρυθμίσεις και οι διαδικασίες για τη διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών, αντικατοπτρίζοντας τη διαφορετική ιστορία και τη διαφορετική οικονομική και πολιτική κατάσταση των χωρών. Υπάρχει μεγάλη πολυμορφία συλλογικών σχέσεων εργασίας, όσον αφορά τις δυνατότητες και τον αριθμό μελών των οργανώσεων, τον ρόλο των συλλογικών διαπραγματεύσεων στον καθορισμό των συνθηκών εργασίας, καθώς και τις επίσημες δομές για τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία χάραξης πολιτικής και την επιρροή τους.

Το ποσοστό των εργαζομένων που καλύπτονται από συλλογικές συμβάσεις έχει μειωθεί σημαντικά κατά τα τελευταία 30 έτη, παρότι υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Το ποσοστό αυτό μειώθηκε από εκτιμώμενο μέσο όρο της ΕΕ περίπου 66 % το 2000

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» [COM(2021) 102 final].

² Η κοινωνική δέσμευση του Πόρτο υπογράφηκε στην κοινωνική σύνοδο κορυφής του Πόρτο στις 7 Μαΐου 2021 από την πορτογαλική προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τους κοινωνικούς εταίρους σε επίπεδο ΕΕ και την κοινωνική πλατφόρμα, με σκοπό την ενίσχυση της δέσμευσης για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (<https://www.2021portugal.eu/en/porto-social-summit/porto-social-commitment>).

³ Διαθέσιμη [ηλεκτρονικά](#).

σε περίπου 56 % το 2018, ενώ ιδιαίτερα μεγάλες μειώσεις σημειώθηκαν στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Ενώ η πυκνότητα των εργοδοτικών οργανώσεων παρέμεινε σχετικά σταθερή, η πυκνότητα των συνδικαλιστικών οργανώσεων μειώθηκε (κατά μέσο όρο) σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ⁴.

Ο μεταβαλλόμενος κόσμος της εργασίας, που χαρακτηρίζεται από πιο εξατομικευμένο τρόπο διαβίωσης και εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της εμφάνισης νέων μορφών απασχόλησης, δυσχεραίνει τη στρατολόγηση νέων μελών από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις. Οι περισσότερες από τις νεότερες μορφές απασχόλησης, όπως είναι, μεταξύ άλλων, ο αυξανόμενος αριθμός αυτοαπασχολούμενων χωρίς υπαλλήλους, πάσχουν από έλλειψη εκπροσώπησης. Το ίδιο συμβαίνει και με τους εργαζομένους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου οι οποίοι είναι λιγότερο πιθανό να συνδικαλιστούν. Η ευελιξία όσον αφορά τον χρόνο και τον τόπο εργασίας καθιστά δύσκολη για τους εκπροσώπους των εργαζομένων την οργάνωση αυτού του μάλλον κατακερματισμένου εργατικού δυναμικού. Τα τελευταία χρόνια, οργανώσεις των κοινωνικών εταίρων ανέλαβαν πρωτοβουλίες για την προσέλκυση νέων μελών ή την ενίσχυση της φωνής ορισμένων υποεκπροσωπούμενων ομάδων (κυρίως νέων και εργαζομένων μέσω πλατφορμών) μέσω στοχευμένων στρατηγικών και προσπαθειών στρατολόγησης, καθώς και με τη δημιουργία ειδικών δομών εντός των οργανώσεων. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις και θα μπορούσαν να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες, μεταξύ άλλων προκειμένου να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες που δημιουργεί η ψηφιοποίηση.

Η ανάγκη συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση πολιτικών και μεταρρυθμίσεων και τα οφέλη που απορρέουν απ' αυτήν έχουν αναγνωριστεί και αναπτυχθεί περαιτέρω στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση.

Σύμφωνα με την κοινή έκθεση για την απασχόληση του 2022, η οποία αναλύει τον τρόπο με τον οποίο οι κοινωνικοί εταίροι συμμετείχαν στον σχεδιασμό των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων μέτρων για την αντιμετώπιση κρίσεων, περισσότερα από τα μισά όλων των μέτρων που θεσπίστηκαν στους τομείς των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και της προστασίας του εισοδήματος μετά την έξαρση της πανδημίας είτε συμφωνήθηκαν από τους κοινωνικούς εταίρους είτε αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγματεύσεων μ' αυτούς.

Υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά το πλαίσιο, τις δομές, τις διαδικασίες και την ποιότητα του κοινωνικού διαλόγου, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Οι νομοθετικές ρυθμίσεις εξακολουθούν να είναι σημαντικές ως προϋπόθεση για την προσθήκη νέων θεμάτων στις συλλογικές συμβάσεις, ιδίως στις χώρες στις οποίες οι εργασιακές σχέσεις υπόκεινται σε εκτεταμένη ρύθμιση⁵. Τα περισσότερα κράτη μέλη διαθέτουν επίσημο εθνικό φορέα κοινωνικού διαλόγου, στο πλαίσιο του οποίου οι εκπρόσωποι των εργοδοτών, των συνδικαλιστικών οργανώσεων και της κυβέρνησης μπορούν να συζητούν γενικά οικονομικά και κοινωνικά θέματα. Οι φορείς αυτοί έχουν πολύ διαφορετικό ρόλο και εξουσίες, αλλά συνήθως διαδραματίζουν συμβουλευτικό και γνωμοδοτικό ρόλο κατά την εκπόνηση σχεδίων νομοθετικών πράξεων και τη χάραξη πολιτικών, ιδίως σε τομείς που σχετίζονται με την απασχόληση, ενώ μπορούν να λειτουργούν ως φόρουμ για τη διαπραγμάτευση συμφωνιών. Επιπλέον, πολλές χώρες διαθέτουν επίσης τριμερείς φορείς που ασχολούνται με συγκεκριμένα θέματα, όπως η κοινωνική ασφάλιση, η απασχόληση, η κατάρτιση και η υγεία και ασφάλεια.

⁴ Βάση δεδομένων ICTWSS, έκδοση 6.1, Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ.

⁵ Eurofound (2022), *Moving with the time: Emerging practices and provisions in collective bargaining* (Ακολουθώντας το πνεύμα της εποχής: Αναδυόμενες πρακτικές και διατάξεις στις συλλογικές διαπραγματεύσεις), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο.

Επιπλέον, σε ορισμένα κράτη μέλη, οι κοινωνικοί εταίροι δεν διαθέτουν οργανωτικές δυνατότητες. Η έλλειψη αυτή εμποδίζει τη συμμετοχή τους στις σχετικές μεταρρυθμίσεις και στη διαδικασία χάραξης πολιτικής, καθώς και την ικανότητά τους να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις. Αυτό με τη σειρά του επηρεάζει την εξισορρόπηση των συμφερόντων αμφοτέρων των κοινωνικών εταίρων και επηρεάζει τις προσπάθειές τους να βρουν επαρκώς προσαρμοσμένες λύσεις και να διαπραγματευτούν τους μισθούς.

Οι προϋποθέσεις για την εύρυθμη λειτουργία του κοινωνικού διαλόγου περιλαμβάνουν την ύπαρξη ισχυρών, ανεξάρτητων οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών που διαθέτουν τις τεχνικές δυνατότητες και έχουν πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες προκειμένου να συμμετέχουν στον κοινωνικό διάλογο· την πολιτική βούληση και δέσμευση των αρχών να επενδύσουν στην τριμερή συμμετοχή και να στηρίζουν τον κοινωνικό διάλογο· τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και των συλλογικών διαπραγματεύσεων και την παροχή κατάλληλης θεσμικής στήριξης⁶.

Οι εταιρείες και οι εργαζόμενοι της Ευρώπης αντιμετωπίζουν επί του παρόντος σημαντικές προκλήσεις που απορρέουν από τις επιπτώσεις της πανδημίας, τη μετάβαση στην ψηφιακή και κλιματικά ουδέτερη οικονομία, καθώς και από τη ρωσική επίθεση κατά της Ουκρανίας.

Η παρούσα πρόταση σύστασης του Συμβουλίου αποσκοπεί στη στήριξη των κρατών μελών για την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων σε εθνικό επίπεδο, εξετάζοντας τρία βασικά στοιχεία: τη διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της οικονομικής πολιτικής, της πολιτικής για την απασχόληση και της κοινωνικής πολιτικής· την ενθάρρυνση των κοινωνικών εταίρων να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις, με παράλληλο σεβασμό της αυτονομίας τους και του δικαιώματος συλλογικής δράσης· και την ενίσχυση της στήριξης για την αύξηση των δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων.

Η σύσταση βασίζεται στα στοιχεία που είναι ουσιώδη για την εύρυθμη λειτουργία του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: στη συμβατική ελευθερία και αυτονομία των κοινωνικών εταίρων, στον σεβασμό των εθνικών παραδόσεων, κανόνων και πρακτικών, καθώς και στην αυτονομία των κοινωνικών εταίρων. Η πρωτοβουλία θα συμπληρώσει την οδηγία για επαρκείς κατώτατους μισθούς στην ΕΕ.

• **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η πρόταση της Επιτροπής για σύσταση του Συμβουλίου αποτελεί μέρος της πρωτοβουλίας για τον κοινωνικό διάλογο του 2023 και, ως εκ τούτου, συνδέεται άμεσα με την ανακοίνωση της Επιτροπής του 2023 προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «*Strengthening social dialogue in the European Union: harnessing its full potential for managing fair transitions*» (Ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού του για τη διαχείριση των δίκαιων μεταβάσεων).

Η σύσταση θα συμπληρώσει και δεν θα θίγει τις ήδη υφιστάμενες πράξεις σε επίπεδο ΕΕ. Θα στηρίξει την εφαρμογή της 8ης αρχής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως περιγράφεται λεπτομερώς στο οικείο σχέδιο δράσης.

Η ΕΕ έχει στη διάθεσή της διάφορα μέσα για τη στήριξη του εθνικού κοινωνικού διαλόγου ή την έκδοση σχετικών κατευθύνσεων πολιτικής, όπως χρηματοδοτικά μέσα (π.χ. ΕΚΤ+), το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο ή το πλαίσιο ποιότητας για την αναδιάρθρωση.

⁶ Για παράδειγμα, το ψήφισμα της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας (ILC) του 2018 σχετικά με τον κοινωνικό διάλογο και την τριμερή συμμετοχή.

Ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο οδηγιών για την ενημέρωση των εργαζομένων και τη διαβούλευση μ' αυτούς⁷, τόσο σε εθνικό όσο και σε διακρατικό επίπεδο, θεσπίζει κανόνες για την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε επίπεδο εταιρείας. Το πλαίσιο ποιότητας της ΕΕ για την αναδιάρθρωση βοηθά επίσης τις εταιρείες να προβλέψουν την αλλαγή και να αμβλύνουν τις επιπτώσεις της αναδιάρθρωσης στην απασχόληση και στην κοινωνία⁸. Υπάρχουν και άλλες πρωτοβουλίες της Επιτροπής συναφείς με τον εθνικό κοινωνικό διάλογο, όπως η οδηγία για επαρκείς κατώτατους μισθούς στην ΕΕ⁹, η πρόταση οδηγίας για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων σε πλατφόρμες¹⁰ και η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Καλύτερες συνθήκες εργασίας για μια ισχυρότερη κοινωνική Ευρώπη: πλήρης αξιοποίηση των οφελών της ψηφιοποίησης για το μέλλον της εργασίας»¹¹.

• Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης

Η παρούσα σύσταση συνδέεται με την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης στις συλλογικές συμβάσεις όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας των αυτοαπασχολούμενων χωρίς υπαλλήλους»¹², η οποία έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι οι κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ δεν εμποδίζουν τη διεξαγωγή συλλογικών διαπραγματεύσεων για τους αυτοαπασχολούμενους χωρίς υπαλλήλους που τις χρειάζονται.

Με την ανακοίνωση που εξέδωσε πρόσφατα η Επιτροπή με τίτλο «Harnessing talent in Europe's regions» (Αξιοποίηση των ταλέντων στις περιφέρειες της Ευρώπης)¹³ αναγνωρίζεται η ανάγκη ενίσχυσης της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στις περιφέρειες που είναι «παγιδευμένες» όσον αφορά την ανάπτυξη ταλέντων, δεδομένου ότι αυτή η ενίσχυση της συμμετοχής τους είναι ιδιαίτερα πολύτιμη για τη δημιουργία καλύτερων

⁷ Οδηγία 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία (ΕΕ L 183 της 29.6.1989, σ. 1)· οδηγία 98/59/ΕΚ του Συμβουλίου για προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τις ομαδικές απολύσεις (ΕΕ L 225 της 12.8.1998, σ. 16)· οδηγία 2001/23/ΕΚ του Συμβουλίου περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικά με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων (ΕΕ L 82 της 22.3.2001, σ. 16)· οδηγία 2001/86/ΕΚ του Συμβουλίου για τη συμπλήρωση του καταστατικού της ευρωπαϊκής εταιρίας όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων (ΕΕ L 294 της 10.11.2001, σ. 22)· οδηγία 2002/14/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί θεσπίσεως γενικού πλαισίου ενημερώσεως και διαβουλεύσεως των εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα — κοινή δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής για την εκπροσώπηση των εργαζομένων (ΕΕ L 80 της 23.3.2002, σ. 29)· οδηγία 2003/72/ΕΚ του Συμβουλίου για τη συμπλήρωση του καταστατικού του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων (ΕΕ L 207 της 18.8.2003, σ. 25)· οδηγία 2009/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκού συμβουλίου εργαζομένων ή διαδικασίας σε επιχειρήσεις και ομίλους επιχειρήσεων κοινοτικής κλίμακας με σκοπό να ενημερώνονται οι εργαζόμενοι και να ζητείται η γνώμη τους (αναδιατύπωση) (ΕΕ L 122 της 16.5.2009, σ. 28) και οδηγία (ΕΕ) 2019/1152 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για διαφανείς και προβλέψιμους όρους εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 186 της 11.7.2019, σ. 105).

⁸ COM(2013) 0882 final, διαθέσιμο [ηλεκτρονικά](#).

⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2022/2041 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για επαρκείς κατώτατους μισθούς στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 275 της 25.10.2022, σ. 33).

¹⁰ COM(2021) 762 final.

¹¹ COM(2021) 761 final.

¹² Ανακοίνωση της Επιτροπής «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης στις συλλογικές συμβάσεις όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας των αυτοαπασχολούμενων χωρίς υπαλλήλους» (2022/C 374/02) (ΕΕ C 374 της 30.9.2022, σ. 2).

¹³ COM(2023) 32 final.

συνθηκών εργασίας, την εξασφάλιση επαρκών μισθών και την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού.

Το Συμβούλιο, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, εξέδωσε πρόσφατα σύσταση σχετικά με την οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας μακροχρόνια φροντίδα¹⁴, με την οποία καλούνται τα κράτη μέλη να υποστηρίξουν την υψηλής ποιότητας απασχόληση και τους δίκαιους όρους εργασίας στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας, με την προώθηση του εθνικού κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας.

Η προώθηση του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων σε εθνικό επίπεδο είναι επίσης σημαντική στο πλαίσιο των υπό εξέλιξη διαπραγματεύσεων για τη διεύρυνση, καθώς οι υποψήφιες χώρες πρέπει να ενισχύσουν τις δομές και τις διαδικασίες τους για τον κοινωνικό διάλογο προκειμένου να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που τίθενται στον μεταβαλλόμενο κόσμο της εργασίας.

Η παρούσα πρωτοβουλία συνδέεται επίσης με τις διεθνείς σχέσεις της ΕΕ στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, καθώς είναι σύμφωνη με τα διεθνή πρότυπα εργασίας της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας και τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη. Η προστιθέμενη αξία της δράσης της ΕΕ συνίσταται στην αξιοποίηση των εν λόγω προτύπων και στην ενίσχυση της λειτουργικότητάς τους, καθώς και στην καλύτερη στόχευσή τους στις αγορές εργασίας της ΕΕ.

Η οδηγία 2014/24/ΕΕ¹⁵ σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες, η οδηγία 2014/25/ΕΕ¹⁶ σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και η οδηγία 2014/23/ΕΕ¹⁷ σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης είναι επίσης συναφείς με την παρούσα πρωτοβουλία, καθώς απαιτούν από τα κράτη μέλη να σέβονται το συνδικαλιστικό δικαίωμα και το δικαίωμα συλλογικών διαπραγματεύσεων σύμφωνα με τη σύμβαση 87 της ΔΟΕ περί συνδικαλιστικής ελευθερίας και προστασίας συνδικαλιστικού δικαιώματος και τη σύμβαση 98 της ΔΟΕ περί συνδικαλιστικού δικαιώματος και συλλογικών διαπραγματεύσεων.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Η παρούσα πρόταση σύστασης του Συμβουλίου βασίζεται στο άρθρο 292 σε συνδυασμό με το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο στ) της Συνθήκης, εκ των οποίων το δεύτερο επιτρέπει στην Ένωση να υποστηρίζει και να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στον τομέα της εκπροσώπησης και της συλλογικής υπεράσπισης των συμφερόντων εργαζομένων και εργοδοτών, συμπεριλαμβανομένης της συνδιαχείρισης. Αυτή η νομική βάση απαιτεί ψηφοφορία με ομοφωνία.

Σύμφωνα με το άρθρο 153 παράγραφος 5, η σύσταση δεν πρέπει να περιλαμβάνει και δεν περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, το δικαίωμα για απεργία ή το δικαίωμα για ανταπεργία (λοκ-άουτ), τα οποία δεν εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας της ΕΕ.

¹⁴ Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας μακροχρόνια φροντίδα (2022/C 476/01) (ΕΕ C 476 της 15.12.2022, σ. 1).

¹⁵ ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65.

¹⁶ ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 243.

¹⁷ ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 1.

- **Επικουρικότητα**

Τα κράτη μέλη θα σχεδιάσουν και θα επιλέξουν τα μέτρα και τις επενδύσεις. Η Ένωση έχει την αρμοδιότητα να υποστηρίζει και να συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών μελών στον τομέα αυτόν, σύμφωνα με το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο στ) της ΣΛΕΕ. Η πρόταση διασφαλίζει την προστιθέμενη αξία της δράσης σε επίπεδο ΕΕ, η οποία έγκειται στη στήριξη των κρατών μελών μέσω καθοδήγησης που έχει αντληθεί από τη μεγάλη ποικιλία μοντέλων κοινωνικού διαλόγου σε ολόκληρη την ΕΕ (με παράλληλο σεβασμό της πολυμορφίας των εθνικών συστημάτων). Θα τηρήσει την πολιτική δέσμευση που ορίζεται στην 8η αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

- **Αναλογικότητα**

Η πρόταση υποστηρίζει και συμπληρώνει τις προσπάθειες των κρατών μελών. Σέβεται την πολυμορφία των συστημάτων κοινωνικού διαλόγου που υπάρχουν στην Ένωση και αναγνωρίζει ότι οι ειδικές συνθήκες σε εθνικό, κλαδικό ή περιφερειακό επίπεδο θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε διαφορές ως προς τον τρόπο εφαρμογής της σύστασης. Δεν προτείνει επέκταση της κανονιστικής εξουσίας της ΕΕ ούτε δεσμευτικές υποχρεώσεις στα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη θα αποφασίσουν, σύμφωνα με τις εθνικές τους περιστάσεις, πώς θα αξιοποιήσουν στον βέλτιστο δυνατό βαθμό τη σύσταση του Συμβουλίου.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Η πράξη είναι πρόταση σύστασης του Συμβουλίου, που τηρεί τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Αντικατοπτρίζει τη δέσμευση των κρατών μελών να εφαρμόσουν τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα σύσταση και παρέχει ισχυρή πολιτική βάση για τη συνεργασία σε επίπεδο Ένωσης στον τομέα του κοινωνικού διαλόγου, ενώ, παράλληλα, σέβεται πλήρως τις αρμοδιότητες των κρατών μελών και την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Εκ των υστέρων αξιολογήσεις / έλεγχοι καταλληλότητας της ισχύουσας νομοθεσίας**

Ανευ αντικειμένου.

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Η Επιτροπή διοργάνωσε πολλαπλές δραστηριότητες διαβούλευσης, με στόχο να διασφαλιστεί η ισορροπία μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών στην ΕΕ. Οι στοχευμένες διαβουλεύσεις περιλάμβαναν διερευνητικά σεμινάρια και ειδική ακρόαση με τους κοινωνικούς εταίρους σε ενωσιακό επίπεδο (31 Μαΐου 2022), ειδικές συνεδριάσεις σε επίπεδο επιτρόπων με τους ηγέτες των ευρωπαϊκών διακλαδικών οργανώσεων κοινωνικών εταίρων, συζητήσεις στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της επιτροπής κοινωνικού διαλόγου (8 Φεβρουαρίου, 14 Ιουνίου και 27 Σεπτεμβρίου 2022) και ανταλλαγές απόψεων με εκπροσώπους των κρατών μελών στο πλαίσιο της Επιτροπής Απασχόλησης (19 Μαΐου 2022).

Η πρόσκληση υποβολής στοιχείων σχετικά με την πρωτοβουλία για τον κοινωνικό διάλογο, μεταξύ άλλων και για το σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου, δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα «Πείτε την άποψή σας» και ήταν ανοικτή για την υποβολή παρατηρήσεων από το κοινό από

τις 22 Σεπτεμβρίου έως τις 20 Οκτωβρίου 2022. Η Επιτροπή έλαβε 61 εισηγήσεις, από τις οποίες περισσότερες από τις μισές προέρχονταν από οργανώσεις κοινωνικών εταίρων.

Τα κύρια επαναλαμβανόμενα θέματα που τέθηκαν κατά τη διάρκεια των προαναφερόμενων διαβουλεύσεων ήταν η ανάγκη να δημιουργηθούν επαρκή περιθώρια για ελεύθερη διαπραγμάτευση εκ μέρους των κοινωνικών εταίρων, να καλλιεργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης και συμμετοχής στον κοινωνικό διάλογο και να προβληθούν καλύτερα τα αποτελέσματα και τα οφέλη του κοινωνικού διαλόγου, καθώς και η ανάγκη διάκρισης μεταξύ αναγνωρισμένων οργανώσεων κοινωνικών εταίρων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών ή άλλου είδους εκπροσώπησης, η ενίσχυση των δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων, η καλύτερη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία χάραξης πολιτικής, η εξασφάλιση ισχυρής συνεργασίας μεταξύ του εθνικού και του ενωσιακού επιπέδου, καθώς και η ενίσχυση της θεσμικής στήριξης του κοινωνικού διαλόγου. Η παρούσα πρόταση εξετάζει όλες αυτές τις απόψεις.

Η Επιτροπή προέβη σε ανταλλαγές απόψεων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (στο πλαίσιο του διαρθρωμένου διαλόγου με την επιτροπή EMPL στις 14 Ιουνίου 2022), την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ, 17 Ιουνίου 2022) και την Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ, 21 Ιουνίου 2022).

- **Συλλογή και χρήση εμπειρογνώσεως**

Παρότι η πρόταση βασίζεται σε διάφορες ήδη υπάρχουσες πηγές έρευνας (π.χ. Eurofound, ΔΟΕ, εκθέσεις του ΟΟΣΑ) και ανταλλαγές πληροφοριών κατά τη διάρκεια συγκεκριμένων εκδηλώσεων, δεν χρησιμοποιήθηκαν εξωτερικοί εμπειρογνώμονες για την παρούσα πρόταση.

- **Εκτίμηση επιπτώσεων**

Δεν απαιτείται εκτίμηση των επιπτώσεων για το συγκεκριμένο είδος πράξης.

- **Καταλληλότητα και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου**

Η παρούσα πρόταση δεν συνδέεται με το πρόγραμμα βελτίωσης της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου (REFIT).

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Η παρούσα σύσταση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, η παρούσα σύσταση σέβεται το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι (άρθρο 12 του Χάρτη) και συμβάλλει στην προάσπιση του δικαιώματος διαπραγμάτευσης και συλλογικών δράσεων (άρθρο 28 του Χάρτη).

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η παρούσα πρόταση δεν έχει δημοσιονομικές επιπτώσεις στον προϋπολογισμό της Ένωσης και μπορεί να υλοποιηθεί με τους ήδη υπάρχοντες ανθρώπινους πόρους.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Στην παράγραφο 13 προτείνεται να αναπτύξει η Επιτροπή, εντός 12 μηνών από τη δημοσίευση της σύστασης, δείκτες για την παρακολούθηση της εφαρμογής της από κοινού με

την Επιτροπή Απασχόλησης και τους σχετικούς κοινωνικούς εταίρους, καθώς και για τη βελτίωση του πεδίου εφαρμογής και της συνάφειας της συλλογής δεδομένων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο όσον αφορά τον κοινωνικό διάλογο, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

Σύμφωνα με την παράγραφο 14, η Επιτροπή θα παρακολουθεί ανά τακτά διαστήματα την εφαρμογή της παρούσας σύστασης σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, από κοινού με τα κράτη μέλη και τους σχετικούς κοινωνικούς εταίρους, μέσω τακτικών τριμερών συνεδριάσεων ή τουλάχιστον μία φορά ετησίως, στο πλαίσιο των εργαλείων πολυμερούς εποπτείας υπό την καθοδήγηση της Επιτροπής Απασχόλησης, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και της ευρωπαϊκής επιτροπής κοινωνικού διαλόγου.

Τέλος, η Επιτροπή θα αξιολογήσει τη σύσταση, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους, και κατόπιν διαβούλευσης με άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, τις δράσεις που θα αναληφθούν σε συνέχεια της παρούσας σύστασης, και θα υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο εντός τεσσάρων ετών από τη δημοσίευση της σύστασης. Βάσει των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης, η Επιτροπή μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο να υποβάλει περαιτέρω προτάσεις.

- **Επεξηγηματικά έγγραφα (για οδηγίες)**

Άνευ αντικειμένου.

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Οι συστάσεις που απευθύνονται στα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόζονται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και/ή πρακτική, κατόπιν διαβούλευσης και σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, με παράλληλο σεβασμό της αυτονομίας τους.

Στο σημείο 1 καθορίζονται οι κύριοι τομείς δράσης. Τονίζεται ότι ο κοινωνικός διάλογος έχει δύο πλευρές, μια διμερή και μια τριμερή, οι οποίες προϋποθέτουν την ύπαρξη ευνοϊκού περιβάλλοντος. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις αποτελούν μέρος του διμερούς κοινωνικού διαλόγου και μπορούν να πραγματοποιούνται στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων του διακλαδικού, του κλαδικού, του εταιρικού ή του περιφερειακού επιπέδου.

Το ευνοϊκό περιβάλλον για τη διεξαγωγή διμερούς και τριμερούς κοινωνικού διαλόγου θα πρέπει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και των συλλογικών διαπραγματεύσεων, να προωθεί ισχυρές, ανεξάρτητες συνδικαλιστικές οργανώσεις και οργανώσεις εργοδοτών, να περιλαμβάνει μέτρα για την ενίσχυση των δυνατοτήτων τους, να διασφαλίζει την πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες, να προωθεί τη συμμετοχή όλων των μερών στον κοινωνικό διάλογο, να αξιοποιεί την ψηφιακή επανάσταση, να είναι κατάλληλο για τον νέο κόσμο της εργασίας και να διασφαλίζει την ενδεδειγμένη θεσμική στήριξη.

Το σημείο 2 επικεντρώνεται στην τριμερή διάσταση του κοινωνικού διαλόγου και στην έγκαιρη, συστημική και ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής για την απασχόληση και της κοινωνικής πολιτικής και, κατά περίπτωση, της οικονομικής πολιτικής και άλλων δημόσιων πολιτικών.

Το σημείο 3 αφορά την πρόσβαση των κοινωνικών εταίρων σε σχετικές πληροφορίες για τη συνολική οικονομική και κοινωνική κατάσταση της χώρας καθώς και για τη συναφή

κατάσταση και τις πολιτικές στους αντίστοιχους τομείς δραστηριότητας, ώστε να συμμετέχουν στον κοινωνικό διάλογο και στις συλλογικές διαπραγματεύσεις.

Στο σημείο 4 και στις υποδιαίρεσεις του εξετάζεται το ζήτημα της αναγνώρισης και της αντιπροσωπευτικότητας. Συνιστάται στα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι οι σχετικές διαδικασίες είναι ανοικτές και διαφανείς, βάσει προκαθορισμένων και αντικειμενικών κριτηρίων όσον αφορά τον αντιπροσωπευτικό χαρακτήρα των οργανώσεων, και ότι τα εν λόγω κριτήρια και διαδικασίες καθορίζονται σε διαβούλευση με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τις οργανώσεις εργοδοτών. Υπενθυμίζεται επίσης ότι, όταν στην ίδια επιχείρηση είναι παρόντες τόσο εκπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργανώσεων όσο και εκλεγμένοι αντιπρόσωποι, θα πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζεται ότι η ύπαρξη εκλεγμένων αντιπροσώπων δεν χρησιμοποιείται για να υπονομεύσει τη θέση των οικείων συνδικαλιστικών οργανώσεων ή των εκπροσώπων τους. Τέλος, αναφέρεται στην οριοθέτηση μεταξύ οργανώσεων των κοινωνικών εταίρων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Το σημείο 5 επικεντρώνεται στην προστασία των κοινωνικών εταίρων από κάθε επιζήμιο ή παράνομο μέτρο που σχετίζεται με την άσκηση του δικαιώματος ή των δικαιωμάτων τους σε συλλογικές διαπραγματεύσεις.

Στο σημείο 6 προβάλλεται η ανάγκη να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη στους κοινωνικούς εταίρους και μεταξύ αυτών και να προωθηθεί η σύναψη συλλογικών συμβάσεων. Ζητούνται εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης διαφορών για τη στήριξη της επιβολής των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη νομοθεσία ή από συλλογικές συμβάσεις, όπως η συνδιαλλαγή, η διαμεσολάβηση και η διαιτησία, με στόχο τη διευκόλυνση των διαπραγματεύσεων και τη βελτίωση της εφαρμογής των συλλογικών συμβάσεων εργασίας.

Στο σημείο 7 εξετάζεται το επίπεδο των συλλογικών διαπραγματεύσεων, καθώς πρέπει να είναι δυνατή η διεξαγωγή τους σε όλα τα υφιστάμενα επίπεδα, ενώ πρέπει να ενθαρρύνεται ο συντονισμός μεταξύ αυτών των επιπέδων.

Το σημείο 8 περιλαμβάνει διάφορους τρόπους για να προωθηθεί η κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων και να καταστεί δυνατή η διεξαγωγή αποτελεσματικών συλλογικών διαπραγματεύσεων.

Το σημείο 9 αναφέρεται σε δραστηριότητες επικοινωνίας για την ενεργό προώθηση των οφελών και της προστιθέμενης αξίας του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

Το σημείο 10 περιλαμβάνει διάφορους τρόπους για την ενίσχυση των δυνατοτήτων των εθνικών κοινωνικών εταίρων προκειμένου να τους παρασχεθεί στήριξη για την επιτυχή συμμετοχή τους στον κοινωνικό διάλογο, καθώς και στις συλλογικές διαπραγματεύσεις και στην εφαρμογή των αυτόνομων συμφωνιών μεταξύ των κοινωνικών εταίρων σε επίπεδο ΕΕ.

Τα σημεία 11 και 12 αναφέρονται, αντίστοιχα, στην εφαρμογή της σύστασης και στην υποβολή εκθέσεων στην Επιτροπή καθώς και στη δυνατότητα ανάθεσης στους κοινωνικούς εταίρους της εφαρμογής των σχετικών μερών της παρούσας σύστασης, κατά περίπτωση σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική.

Τα τρία τελευταία σημεία αναφέρονται στα μέτρα που προτίθεται να λάβει η Επιτροπή προκειμένου να στηρίξει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή της σύστασης, καθώς και στην παρακολούθησή της.

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), και ιδίως το άρθρο 292, σε συνδυασμό με το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Το Συμβούλιο, στα συμπεράσματά του της 24ης Οκτωβρίου 2019, με τίτλο «Το μέλλον της εργασίας: η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί τη διακήρυξη της εκατονταετηρίδας της ΔΟΕ», ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για να κυρώσουν και να εφαρμόσουν αποτελεσματικά τις συμβάσεις της ΔΟΕ. Το Συμβούλιο καλεί επίσης τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να ενισχύσουν τον κοινωνικό διάλογο σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις μορφές του, συμπεριλαμβανομένης της διασυννοριακής συνεργασίας, προκειμένου να διασφαλιστεί η ενεργός συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη διαμόρφωση του μέλλοντος της εργασίας και στην οικοδόμηση της κοινωνικής δικαιοσύνης, μεταξύ άλλων με την αποτελεσματική αναγνώριση του δικαιώματος συλλογικής διαπραγμάτευσης και με την έναρξη ενός προβληματισμού σχετικά με τους επαρκείς κατώτατους μισθούς, είτε αυτοί είναι νομοθετημένοι είτε αποτελούν προϊόν διαπραγμάτευσης.
- (2) Στην κοινή δήλωση του 2016 σχετικά με μια νέα αρχή για τον κοινωνικό διάλογο, που υπογράφηκε στις 27 Ιουνίου 2016 από την Επιτροπή, την ολλανδική προεδρία του Συμβουλίου και τους Ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους, οι διακλαδικοί και κλαδικοί κοινωνικοί εταίροι σε ενωσιακό επίπεδο δεσμεύτηκαν να συνεχίσουν τις προσπάθειες και να αξιολογήσουν την ανάγκη ανάληψης περαιτέρω δράσεων στο πλαίσιο των αντίστοιχων κοινωνικών διαλόγων τους, ώστε να προσεγγίσουν τα μέλη που δεν καλύπτονται ακόμη στα κράτη μέλη και να αυξήσουν τον αριθμό των μελών και την αντιπροσωπευτικότητα τόσο των συνδικαλιστικών οργανώσεων όσο και των οργανώσεων εργοδοτών.
- (3) Η 8η αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων ορίζει ότι πρέπει να ζητείται η γνώμη των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών στους τομείς της οικονομίας, της απασχόλησης και των κοινωνικών ζητημάτων, σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές. Ενθαρρύνονται επίσης να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις επί των ζητημάτων που τους αφορούν, με σεβασμό της αυτονομίας τους και του δικαιώματος συλλογικής δράσης. Θα πρέπει επίσης να ενθαρρυνθεί η παροχή στήριξης για την ενίσχυση της δυνατότητας των κοινωνικών εταίρων να προωθούν τον κοινωνικό διάλογο. Στο πλαίσιο της κοινωνικής δέσμευσης του Πόρτο¹⁸ κλήθηκαν επίσης όλοι οι σχετικοί

¹⁸ Η κοινωνική δέσμευση του Πόρτο υπογράφηκε στην κοινωνική σύνοδο κορυφής του Πόρτο στις 7 Μαΐου 2021 από την πορτογαλική προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το

φορείς να προωθήσουν τον αυτόνομο κοινωνικό διάλογο ως δομικό στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και να τον ενισχύσουν σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό, κλαδικό και εταιρικό επίπεδο, με ιδιαίτερη έμφαση στη διασφάλιση ευνοϊκού πλαισίου για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις βάσει των διαφόρων μοντέλων που υπάρχουν στα κράτη μέλη.

- (4) Στο ψήφισμά του με ημερομηνία 19 Ιανουαρίου 2017, σχετικά με έναν ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τονίζει τη σημασία που έχει το δικαίωμα συλλογικής διαπραγμάτευσης και δράσης, ως θεμελιώδες δικαίωμα που κατοχυρώνεται στο πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης. Το Κοινοβούλιο αναμένει επίσης από την Επιτροπή να κλιμακώσει την απτή στήριξή της για την ενίσχυση και τον σεβασμό του κοινωνικού διαλόγου σε όλα τα επίπεδα και όλους τους τομείς, ιδίως σε εκείνους όπου αυτός δεν είναι επαρκώς αναπτυγμένος, λαμβάνοντας όμως υπόψη τις διαφορετικές εθνικές πρακτικές. Στο ψήφισμά του με ημερομηνία 10 Οκτωβρίου 2019, σχετικά με την απασχόληση και τις κοινωνικές πολιτικές της ζώνης του ευρώ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επισημαίνει ότι ο κοινωνικός διάλογος και οι συλλογικές διαπραγματεύσεις είναι καίριας σημασίας για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών που μπορούν να βελτιώσουν τις συνθήκες εργασίας και τους όρους απασχόλησης και ζητεί μια συντονισμένη πρωτοβουλία της Ένωσης για την επέκταση των συλλογικών συμβάσεων ώστε να καλύπτουν και τους εργαζομένους σε πλατφόρμες. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλεί επίσης τα κράτη μέλη, όπου χρειάζεται, να ενισχύσουν τις ευκαιρίες για συλλογικές διαπραγματεύσεις.
- (5) Η κατευθυντήρια γραμμή 7 της απόφασης (ΕΕ) 2022/2296 του Συμβουλίου¹⁹ καλεί τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων, να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με δίκαιες, διαφανείς και προβλέψιμες συνθήκες εργασίας, με την εξισορρόπηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, και να διασφαλίσουν την έγκαιρη και ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και πολιτικών σε θέματα απασχόλησης, κοινωνικά και, κατά περίπτωση, οικονομικά θέματα, μεταξύ άλλων με την παροχή στήριξης για την ενίσχυση των δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων. Η κατευθυντήρια γραμμή καλεί επίσης τα κράτη μέλη να προωθήσουν τον κοινωνικό διάλογο και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και να ενθαρρύνουν τους κοινωνικούς εταίρους να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις σε ζητήματα που τους αφορούν, με πλήρη σεβασμό της αυτονομίας τους και του δικαιώματος στη συλλογική δράση. Στην ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2019²⁰ υπενθυμίζεται ότι, σε πλαίσιο μείωσης της κάλυψης από συλλογικές διαπραγματεύσεις, οι πολιτικές ενίσχυσης των θεσμικών δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων θα μπορούσαν να είναι επωφελείς σε χώρες όπου ο κοινωνικός διάλογος είναι ανεπαρκής ή έχει επηρεαστεί αρνητικά από την κρίση. Στην ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2022²¹ υπογραμμίζεται ότι η συστηματική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερομένων αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την επιτυχία του συντονισμού και της εφαρμογής της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής απασχόλησης. Παρότι

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τους κοινωνικούς εταίρους σε ενωσιακό επίπεδο και την κοινωνική πλατφόρμα, με σκοπό την ενίσχυση της δέσμευσης για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (<https://www.2021portugal.eu/en/porto-social-summit/porto-social-commitment>).

¹⁹ Απόφαση (ΕΕ) 2022/2296 του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών (ΕΕ L 304 της 24.11.2022, σ. 67).

²⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής Ετήσια «Επισκόπηση της Ανάπτυξης 2019: Για μια ισχυρότερη Ευρώπη απέναντι στην παγκόσμια αβεβαιότητα» [COM(2018) 770 final].

²¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2022» [COM(2021) 740 final].

σε ορισμένα κράτη μέλη οι κοινωνικοί εταίροι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο και συμμετέχουν δεόντως στη χάραξη και την εφαρμογή των πολιτικών, έχουν εκδοθεί αρκετές ειδικές ανά χώρα συστάσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου προς άλλα κράτη μέλη σε σχέση με τη βελτίωση του κοινωνικού διαλόγου και τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και/ή την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων.

- (6) Η Επιτροπή ανακοίνωσε, στο σχέδιο δράσης της για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων²², πρωτοβουλία για την υποστήριξη του κοινωνικού διαλόγου σε ενωσιακό και σε εθνικό επίπεδο. Στο εν λόγω σχέδιο δράσης υπογραμμίστηκε επίσης ότι είναι σημαντικό να ενισχυθεί ο κοινωνικός διάλογος σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο και επισημάνθηκε ότι απαιτούνται ενισχυμένες προσπάθειες για να στηριχθεί η κάλυψη μέσω συλλογικών διαπραγματεύσεων και να αποτραπεί η μείωση όσον αφορά τον αριθμό των μελών και την οργανωτική πυκνότητα των κοινωνικών εταίρων.
- (7) Ο κοινωνικός διάλογος, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, αποτελεί καίριο και επωφελές εργαλείο για την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, καθώς προωθεί την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα, την ανταγωνιστικότητα, τη σταθερότητα και τη βιώσιμη και συμπεριληπτική μεγέθυνση και ανάπτυξη. Ο κοινωνικός διάλογος διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του μέλλοντος της εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες τάσεις που επικρατούν σε σχέση με την παγκοσμιοποίηση, την τεχνολογία, τη δημογραφία και την κλιματική αλλαγή. Τα κράτη μέλη με ισχυρά πλαίσια κοινωνικού διαλόγου και ευρεία κάλυψη συλλογικών διαπραγματεύσεων τείνουν να έχουν πιο ανταγωνιστικές και ανθεκτικές οικονομίες.
- (8) Η πείρα δείχνει ότι ο κοινωνικός διάλογος συμβάλλει στην αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων. Οι οικονομίες ήταν πιο ανθεκτικές μετά την κρίση του 2008, όποτε οι κοινωνικοί εταίροι μπορούσαν να διαχειριστούν και να προσαρμόσουν εγκαίρως τις δομές των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Η πρόσφατη κρίση της νόσου COVID-19 κατέδειξε ότι ο κοινωνικός διάλογος αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο για την ισόρροπη διαχείριση κρίσεων και για την εξεύρεση αποτελεσματικών πολιτικών μετριασμού και ανάκαμψης. Πέρα από την ανθρωπιστική κρίση, η απρόκλητη και αδικαιολόγητη στρατιωτική επίθεση της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά της Ουκρανίας οδήγησε σε πρωτοφανείς αυξήσεις των τιμών των τροφίμων και της ενέργειας. Οι κοινωνικοί εταίροι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση ορισμένων από αυτές τις προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά την ένταξη των ατόμων που προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο στην Ουκρανία καθώς και από άλλες συγκρούσεις στην αγορά εργασίας της Ένωσης και την εξεύρεση βιώσιμων λύσεων για την προσαρμογή των μισθών και των συλλογικών συμβάσεων.
- (9) Οι συνεχιζόμενες τεχνολογικές αλλαγές, η αυξανόμενη αυτοματοποίηση και η πράσινη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα συντελούνται με ταχείς ρυθμούς σε ολόκληρη την οικονομία, με ποικίλες επιπτώσεις στους διάφορους τομείς, τα επαγγέλματα, τις περιφέρειες και τις χώρες. Οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να διαδραματίσουν ζωτικό ρόλο συμβάλλοντας στην πρόβλεψη, την αλλαγή και την αντιμετώπιση, μέσω διαλόγου, διαπραγματεύσεων και κοινής δράσης, κατά περίπτωση, των επιπτώσεων στην απασχόληση και των κοινωνικών συνεπειών των προκλήσεων της οικονομικής αναδιάρθρωσης και της συνεχιζόμενης διττής

²² Ανακοίνωση της Επιτροπής «Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» [COM(2021) 102 final].

μετάβασης. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του σχεδίου RePowerEU, η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα²³ καλεί τα κράτη μέλη να εγκρίνουν και να εφαρμόσουν, ενδεχομένως σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, ολοκληρωμένες και συνεκτικές δέσμες μέτρων πολιτικής, να ακολουθήσουν μια προσέγγιση που περιλαμβάνει το σύνολο της κοινωνίας και να κάνουν βέλτιστη χρήση της δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης.

- (10) Οι ρυθμίσεις και οι διαδικασίες για τη διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών, αντικατοπτρίζοντας τη διαφορετική ιστορία, τους διαφορετικούς θεσμούς και τη διαφορετική οικονομική και πολιτική κατάσταση των χωρών. Για να είναι αποτελεσματικός ο κοινωνικός διάλογος πρέπει να υπάρχουν, μεταξύ άλλων, μοντέλα εργασιακών σχέσεων στο πλαίσιο των οποίων οι κοινωνικοί εταίροι να μπορούν να διαπραγματεύονται καλόπιστα και να εφαρμόζουν αυτόνομα τις πρακτικές τους όσον αφορά τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και τη συμμετοχή των εργαζομένων. Μεταξύ των ευνοϊκών συνθηκών για την εύρυθμη λειτουργία του κοινωνικού διαλόγου συγκαταλέγονται τα εξής: i) η ύπαρξη ισχυρών, ανεξάρτητων συνδικαλιστικών οργανώσεων και τεχνικών δυνατοτήτων των οργανώσεων εργοδοτών· ii) η πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες για τη συμμετοχή στον κοινωνικό διάλογο· iii) η δέσμευση για συμμετοχή όλων των μερών στον κοινωνικό διάλογο· iv) ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και των συλλογικών διαπραγματεύσεων· και v) η παροχή ενδεδειγμένης θεσμικής στήριξης.
- (11) Ο κοινωνικός διάλογος περιλαμβάνει τόσο τριμερείς όσο και διμερείς διαβουλεύσεις και διαπραγματεύσεις που διεξάγονται σε όλα τα επίπεδα, όπως διακλαδικό, κλαδικό, επίπεδο ομίλου εταιρειών, εταιρικό, εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό. Ο εθνικός τριμερής κοινωνικός διάλογος φέρνει σε επαφή κυβερνήσεις, εργαζομένους και εργοδότες για να συζητήσουν δημόσιες πολιτικές, νομοθετικές ρυθμίσεις και άλλες αποφάσεις που επηρεάζουν τους κοινωνικούς εταίρους. Οι τριμερείς διαβουλεύσεις μπορούν να εξασφαλίσουν μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των τριμερών εταίρων και να επιτύχουν συναίνεση ως προς τις σχετικές εθνικές πολιτικές. Η τριμερής συνεννόηση πρέπει να βασίζεται σε ισχυρό διμερή κοινωνικό διάλογο. Οι κυβερνήσεις, προκειμένου να βελτιώσουν τις τριμερείς διαδικασίες, θα πρέπει επίσης να αυξήσουν τη διαφάνεια της διαδικασίας χάραξης πολιτικών, όπως εκείνες που αφορούν την ποιότητα και τη συνάφεια των ευκαιριών κατάρτισης με την αγορά εργασίας.
- (12) Οι διμερείς διαπραγματεύσεις, ιδίως οι συλλογικές διαπραγματεύσεις, πραγματοποιούνται μεταξύ οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών, όπως ορίζονται από την εθνική νομοθεσία ή πρακτική. Ως οργάνωση εργαζομένων νοείται γενικά η συνδικαλιστική οργάνωση, η οποία συγκροτείται από την ένωση εργαζομένων ή από άλλες συνδικαλιστικές οργανώσεις (ή και τα δύο) με σκοπό την προώθηση και την υπεράσπιση των συμφερόντων των εργαζομένων, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και/ή πρακτική. Ως οργάνωση εργοδοτών νοείται η οργάνωση της οποίας τα μέλη είναι μεμονωμένοι εργοδότες, άλλες ενώσεις εργοδοτών ή και τα δύο και έχει συσταθεί με σκοπό την προώθηση και την υπεράσπιση των συμφερόντων των μελών της, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και/ή πρακτική.

²³ Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα (2022/C 243/04) (EE C 243 της 27.6.2022, σ. 35).

- (13) Σύμφωνα με τη σύμβαση 135 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με την προστασία των αντιπροσώπων των εργαζομένων, η οποία έχει κυρωθεί επί του παρόντος από 24 κράτη μέλη, οι αντιπρόσωποι των εργαζομένων μπορούν να είναι πρόσωπα τα οποία: i) αναγνωρίζονται ότι έχουν αυτήν την ιδιότητα από την εθνική νομοθεσία ή πρακτική, ανεξάρτητα από το αν είναι συνδικαλιστικοί εκπρόσωποι, δηλαδή εκπρόσωποι που ορίζονται ή εκλέγονται από τα συνδικάτα ή τα μέλη των εν λόγω συνδικάτων· ή ii) είναι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι, δηλαδή αντιπρόσωποι που εκλέγονται ελεύθερα από τους εργαζομένους της επιχείρησης, σύμφωνα με τις διατάξεις των εθνικών νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων ή των συλλογικών συμβάσεων και των οποίων τα καθήκοντα δεν εκτείνονται σε δραστηριότητες που αναγνωρίζονται από τις ενδιαφερόμενες χώρες ότι ανήκουν στις αποκλειστικές αρμοδιότητες των συνδικάτων. Ωστόσο, όταν στην ίδια επιχείρηση υπάρχουν τόσο εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων όσο και εκλεγμένοι αντιπρόσωποι, η εκπροσώπηση αυτή δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για να υπονομεύεται η θέση των οικείων συνδικαλιστικών οργανώσεων ή των εκπροσώπων τους. Τόσο η αμοιβαία αναγνώριση των κοινωνικών εταίρων όσο και η νομοθετική αναγνώριση των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των οργανώσεων των εργοδοτών από τις αρχές κάθε κράτους μέλους έχουν καίρια σημασία για ένα επιτυχές πλαίσιο συλλογικών διαπραγματεύσεων, υπό την προϋπόθεση ότι οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι μπορούν να επιλέγουν ελεύθερα ποια οργάνωση ή οργανώσεις θα τους εκπροσωπούν. Σε ορισμένα κράτη μέλη η αναγνώριση αυτή περιορίζεται σε οργανώσεις που πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια αντιπροσωπευτικότητας. Τα κριτήρια αυτά θα πρέπει να καθορίζονται σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και να είναι αντικειμενικά και αναλογικά. Θα πρέπει να αξιολογούνται στο πλαίσιο διαδικασίας έγκρισης που να είναι ανοικτή και διαφανής και η οποία να μην παρεμποδίζει την πλήρη ανάπτυξη των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Ελλείψει συνδικαλιστικών οργανώσεων σε επίπεδο εταιρείας, οι συλλογικές συμβάσεις μπορούν να αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης και να συνάπτονται από τους εκπροσώπους των εργαζομένων που έχουν εκλεγεί και εξουσιοδοτηθεί δεόντως από αυτούς σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική.
- (14) Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις καλύπτουν θέματα που σχετίζονται με τις συνθήκες εργασίας και τους όρους απασχόλησης, όπως οι μισθοί, οι ώρες εργασίας, το ετήσιο επίδομα, η ετήσια άδεια, η γονική άδεια, η κατάρτιση και η ασφάλεια και υγεία στην εργασία. Ως εκ τούτου, είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την πρόληψη των εργασιακών συγκρούσεων, τη βελτίωση των μισθών και των συνθηκών εργασίας και τη μείωση των μισθολογικών ανισοτήτων. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις αποτελούν καίριο εργαλείο που βοηθά τους εργαζομένους και τις επιχειρήσεις να προσαρμοστούν στον μεταβαλλόμενο κόσμο της εργασίας και να διαμορφώσουν τον σχεδιασμό και τον καθορισμό νέων στοιχείων προστασίας των εργαζομένων, όπως το δικαίωμα αποσύνδεσης από την εργασία, ή τη βελτίωση των υφιστάμενων στοιχείων, όπως η προστασία από τη βία και την παρενόχληση στην εργασία, η κατάρτιση των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας, η βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και η αντιμετώπιση των προκλήσεων της ψυχικής υγείας. Διαδραματίζουν επίσης καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων απροσδόκητων κρίσεων, όπως η πανδημία COVID-19.
- (15) Η λειτουργία ενός συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων καθορίζεται από τον συνδυασμό διαφορετικών χαρακτηριστικών, όπως η χρήση ρητρών *erga omnes* και η επέκταση των συλλογικών συμβάσεων, η μέση διάρκειά τους, η χρήση της αρχής της ευνοϊκότερης ρύθμισης, η ιεράρχηση των κανόνων και η χρήση παρεκκλίσεων από συλλογικές συμβάσεις που συνάπτονται σε υψηλότερο επίπεδο συλλογικών

διαπραγματεύσεων, καθώς και τα ποσοστά πυκνότητας των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των οργανώσεων εργοδοτών. Υπάρχει μεγάλη πολυμορφία προσεγγίσεων όσον αφορά τις ρήτρες *erga omnes* και τις διοικητικές επεκτάσεις στα κράτη μέλη, σύμφωνα με τη νομοθεσία ή την πρακτική τους ή και τα δύο. Ένα εύρυθμο σύστημα συλλογικών διαπραγματεύσεων περιλαμβάνει διαδικασίες για τη συνεργασία, την ανταλλαγή πληροφοριών και την επίλυση διαφορών μεταξύ των μερών.

- (16) Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις μπορούν να πραγματοποιούνται σε διάφορα επίπεδα. Οι διαπραγματεύσεις μπορεί είτε να είναι ιδιαίτερα αποκεντρωμένες (να πραγματοποιούνται κυρίως σε επίπεδο εταιρείας), είτε να είναι έντονα συγκεντρωτικές (σε εθνικό επίπεδο), είτε να πραγματοποιούνται σε ενδιάμεσο επίπεδο, σε επίπεδο κλάδων ή περιφερειών. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις πραγματοποιούνται όλο και περισσότερο σε περισσότερα από ένα επίπεδα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι κλαδικές συμφωνίες ή οι συμφωνίες σε επίπεδο εταιρείας ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές που έχουν καθοριστεί από οργανώσεις υψηλότερου επιπέδου· σε άλλες περιπτώσεις, ορισμένοι κλάδοι ή εταιρείες ακολουθούν τα πρότυπα που καθορίζονται σε άλλο κλάδο. Ως εκ τούτου, ο συντονισμός μεταξύ των επιπέδων διαπραγματεύσεων αποτελεί βασικό πυλώνα των συστημάτων συλλογικών διαπραγματεύσεων. Η αρχή της ευνοϊκότερης ρύθμισης και οι παρεκκλίσεις από συλλογικές συμβάσεις που συνάπτονται σε υψηλότερο επίπεδο συλλογικών διαπραγματεύσεων καθορίζουν το γενικό πλαίσιο που ρυθμίζει τη σχέση μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διαπραγματεύσεων. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να προβλέπεται η δυνατότητα παρεκκλίσεων σε συλλογικές συμβάσεις υψηλότερου επιπέδου ή στη νομοθεσία, καθώς και οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή τους σε χαμηλότερο επίπεδο. Οι ρήτρες παρέκκλισης μπορεί να επιτρέπουν την αναστολή ή την επαναδιαπραγμάτευση (μέρους) συλλογικής σύμβασης, προκειμένου να καθοριστούν εναλλακτικά επίπεδα ή προϋποθέσεις σε σχέση με εκείνα που προβλέπονται στη συμφωνία, εφόσον αυτό δικαιολογείται και συμφωνείται από τους κοινωνικούς εταίρους.
- (17) Στα περισσότερα κράτη μέλη, τα ποσοστά συλλογικών διαπραγματεύσεων τείνουν να είναι υψηλότερα για τους εργαζομένους με συμβάσεις αορίστου χρόνου και για όσους εργάζονται σε μεγαλύτερες εταιρείες ή σε συγκεκριμένους κλάδους, όπως ο δημόσιος τομέας. Γενικά, οι εργαζόμενοι σε μικρές εταιρείες είναι λιγότερο πιθανό να καλύπτονται, καθώς οι εταιρείες αυτές συχνά δεν έχουν την ικανότητα διαπραγμάτευσης συμφωνίας σε επίπεδο εταιρείας ή επειδή δεν υπάρχει στον χώρο εργασίας συνδικαλιστική οργάνωση ή άλλη μορφή εκπροσώπησης των εργαζομένων. Η οργάνωση των εργαζομένων είναι ιδιαίτερα δύσκολη σε καταστάσεις άτυπης απασχόλησης και οι περισσότερες από τις νεότερες μορφές απασχόλησης πάσχουν από έλλειψη εκπροσώπησης. Η σημαντική έλλειψη εκπροσώπησης αυτών των τύπων εργαζομένων μπορεί να αποδοθεί, αφενός, στο κόστος της εκπροσώπησης τους και, αφετέρου, στην ευελιξία όσον αφορά τον χρόνο και τον τόπο εργασίας, γεγονός που δυσχεραίνει την οργάνωση αυτού του μάλλον κατακερματισμένου εργατικού δυναμικού από τους εκπροσώπους των εργαζομένων. Η αύξηση των δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων θα τους βοηθήσει να βελτιώσουν περαιτέρω τη συμβολή τους στη διαδικασία χάραξης πολιτικής και να έχουν αποτελεσματικότερο κοινωνικό διάλογο και συλλογικές διαπραγματεύσεις. Οι δραστηριότητες ανάπτυξης δυνατοτήτων βοηθούν κατά κανόνα τους κοινωνικούς εταίρους να διευρύνουν τη βάση των μελών τους (μεταξύ άλλων μέσω της χρήσης της τεχνολογίας, της παροχής νέων υπηρεσιών και δραστηριοτήτων σε σχολικό ή πανεπιστημιακό επίπεδο κ.λπ.) και τις ανθρώπινες και διοικητικές τους ικανότητες, να προωθήσουν τις ικανότητές τους με γνώμονα τη διαδικασία και να στηρίξουν την οργανωτική τους ανάπτυξη. Οι

δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν την παροχή εξειδικευμένης κατάρτισης, τεχνικής και υλικοτεχνικής υποστήριξης και χρηματοδότησης. Η ανάπτυξη δυνατοτήτων είναι πρωτίστως μια διαδικασία από τη βάση προς την κορυφή, η οποία εξαρτάται από τη βούληση και τις προσπάθειες των ίδιων των κοινωνικών εταίρων, οι οποίοι είναι οι πλέον κατάλληλοι για να προσδιορίσουν τις ανάγκες τους και να υποδείξουν τα μέτρα που λαμβάνουν ήδη για την ενίσχυση των δυνατοτήτων τους. Οι προσπάθειες αυτές μπορούν στη συνέχεια να συμπληρωθούν και/ή να υποστηριχθούν από τις δημόσιες αρχές, καθώς και με τη χρήση ενωσιακής χρηματοδότησης, με παράλληλο σεβασμό της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων.

- (18) Ορισμένα κράτη μέλη έχουν λάβει μέτρα για τη στήριξη του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων με τους εξής τρόπους: i) με τη διεύρυνση των ευκαιριών για κοινωνικό διάλογο· ii) με την προώθηση της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων και του σεβασμού της συμβατικής τους ελευθερίας· iii) με την ενθάρρυνση κοινών γνωμοδοτήσεων, προγραμμάτων και έργων· iv) με την τακτική ανταλλαγή πληροφοριών· v) με την προώθηση της κατάρτισης σε θέματα διαπραγμάτευσης· vi) με την πρόβλεψη εναλλακτικών μηχανισμών επίλυσης διαφορών, όπως η συνδιαλλαγή, η διαμεσολάβηση και η διαιτησία· vii) με την ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων από αντίποινα ή διακρίσεις ως αποτέλεσμα της συμμετοχής τους σε συλλογικές διαπραγματεύσεις.
- (19) Ωστόσο, σε πολλά κράτη μέλη, ο κοινωνικός διάλογος δέχεται πίεση. Ενώ η πυκνότητα των εργοδοτικών οργανώσεων παραμένει σχετικά σταθερή, παρόλο που παρουσιάζει πτωτική τάση σε αρκετές χώρες της ΕΕ, η πυκνότητα των συνδικαλιστικών οργανώσεων μειώνεται κατά μέσο όρο σε όλα τα κράτη μέλη. Επιπλέον, το ποσοστό των εργαζομένων που καλύπτονται από συλλογικές συμβάσεις (κάλυψη συλλογικών διαπραγματεύσεων) είναι χαμηλό στα περισσότερα κράτη μέλη και, παρά τις διάφορες στρατηγικές των συνδικαλιστικών οργανώσεων για την επέκταση της εμβέλειάς τους σε άτυπες μορφές απασχόλησης, έχει μειωθεί σημαντικά τα τελευταία 30 έτη. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι υφιστάμενοι κανόνες ενδέχεται να παρουσιάζουν κενά με δυνητικά επιζήμιες επιπτώσεις στον κοινωνικό διάλογο. Μεταξύ αυτών μπορεί να περιλαμβάνονται: i) αυστηρές προϋποθέσεις αντιπροσωπευτικότητας· ii) παρέμβαση στη διαδικασία διαπραγμάτευσης ή αδικαιολόγητοι περιορισμοί στα θέματα των συλλογικών διαπραγματεύσεων· iii) ακατάλληλη οριοθέτηση των οικονομικών τομέων η οποία αποκλείει τη δημιουργία δομών συλλογικών διαπραγματεύσεων κλαδικού επιπέδου· iv) μη εφαρμογή των συλλογικών συμβάσεων· v) αναποτελεσματική προστασία από τις διακρίσεις κατά των συνδικαλιστικών οργανώσεων· vi) αναποτελεσματικές διαδικασίες διαβούλευσης· vii) έλλειψη εποικοδομητικού πνεύματος στις διαπραγματεύσεις· viii) έλλειψη ικανότητας διαπραγμάτευσης ή πλήρους συμμετοχής στις διαδικασίες διαβούλευσης.
- (20) Η αντιπροσωπευτικότητα και οι δυνατότητες των εθνικών κοινωνικών εταίρων πρέπει επίσης να ενισχυθούν με σκοπό την εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο των αυτόνομων συμφωνιών των κοινωνικών εταίρων ενωσιακού επιπέδου. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη διασφάλιση ευνοϊκού πλαισίου για τον κοινωνικό διάλογο, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, και στην εξασφάλιση επαρκών δυνατοτήτων των εθνικών κοινωνικών εταίρων να συμβάλλουν αποτελεσματικά στη λειτουργία του κοινωνικού διαλόγου σε ενωσιακό επίπεδο και στην εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο των συμφωνιών-πλαισίων που υπογράφονται από τους κοινωνικούς εταίρους σε ενωσιακό επίπεδο.

- (21) Η οδηγία 2014/24/ΕΕ²⁴ σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες, η οδηγία 2014/25/ΕΕ²⁵ σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και η οδηγία 2014/23/ΕΕ²⁶ σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης απαιτούν από τα κράτη μέλη να σέβονται το συνδικαλιστικό δικαίωμα και το δικαίωμα συλλογικών διαπραγματεύσεων σύμφωνα με τη σύμβαση 87 της ΔΟΕ περί συνδικαλιστικής ελευθερίας και προστασίας συνδικαλιστικού δικαιώματος και τη σύμβαση 98 της ΔΟΕ περί συνδικαλιστικού δικαιώματος και συλλογικών διαπραγματεύσεων.
- (22) Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις θα πρέπει να είναι διαθέσιμες σε όλους τους εργαζομένους που βρίσκονται σε συγκρίσιμη κατάσταση, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αποφανθεί ότι μια συλλογική σύμβαση που καλύπτει αυτοαπασχολούμενους επαγγελματίες (παρόχους υπηρεσιών) μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει προκύψει από κοινωνικό διάλογο μεταξύ των αυτοαπασχολούμενων και των εργοδοτών στους οποίους αυτοί παρέχουν υπηρεσίες σε περίπτωση που οι επαγγελματίες βρίσκονται σε κατάσταση αντίστοιχη με εκείνη των εργαζομένων²⁷. Επιπλέον, επιβεβαίωσε ότι «δεν είναι πάντοτε εύκολο, στη σύγχρονη οικονομία, να αποσαφηνιστεί αν κάποιος αυτοαπασχολούμενος [...] πρέπει όντως να εξομοιωθούν με επιχειρήσεις»²⁸.
- (23) Οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης στις συλλογικές συμβάσεις όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας των αυτοαπασχολούμενων χωρίς υπαλλήλους²⁹ έχουν ως στόχο να αποσαφηνίσουν πότε οι αυτοαπασχολούμενοι μπορούν να διαπραγματεύονται συλλογικά καλύτερες συνθήκες εργασίας χωρίς να παραβιάζουν τους κανόνες ανταγωνισμού της Ένωσης.
- (24) Η πρόταση οδηγίας για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων σε πλατφόρμες³⁰ περιλαμβάνει διατάξεις που αποσκοπούν στην προώθηση του κοινωνικού διαλόγου στην αλγοριθμική διαχείριση μέσω της καθιέρωσης συλλογικών δικαιωμάτων όσον αφορά την ενημέρωση και τη διαβούλευση σχετικά με ουσιαστικές αλλαγές που σχετίζονται με τη χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων παρακολούθησης και λήψης αποφάσεων.
- (25) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³¹ διατηρεί την υποχρέωση των κρατών μελών να διασφαλίζουν την επαρκή συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην εφαρμογή των πολιτικών που υποστηρίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο + (ΕΚΤ+) και ενισχύει την υποχρέωση στήριξης της ανάπτυξης δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων. Για τον σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέσουν ενδεδειγμένο ποσό από τους πόρους του ΕΚΤ+ για την

²⁴ ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65.

²⁵ ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 243.

²⁶ ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 1.

²⁷ Απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2014, FNV Kunsten Informatie en Media κατά Staat der Nederlanden, C-413/13, EU:C:2014:2411, σκέψεις 31 και 42.

²⁸ Απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2014, FNV Kunsten Informatie en Media κατά Staat der Nederlanden, C-413/13, EU:C:2014:2411, σκέψη 32.

²⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης στις συλλογικές συμβάσεις όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας των αυτοαπασχολούμενων χωρίς υπαλλήλους» (2022/C 374/02) (ΕΕ C 374 της 30.9.2022, σ. 2).

³⁰ Πρόταση οδηγίας για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων σε πλατφόρμες [COM(2021) 762 final].

³¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1296/2013 (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 21).

ανάπτυξη των δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών. Τα κράτη μέλη για τα οποία έχει εκδοθεί στον τομέα αυτόν ειδική ανά χώρα σύσταση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου θα πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον το 0,25 % των πόρων τους από το ΕΚΤ+ υπό επιμερισμένη διαχείριση για τον σκοπό αυτόν.

- (26) Η παρούσα σύσταση θα στηρίζει την εφαρμογή της 8ης αρχής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Ενθαρρύνει μέτρα προσαρμοσμένα στις εθνικές παραδόσεις, κανόνες και πρακτικές και, ως εκ τούτου, σέβεται τις εθνικές ιδιαιτερότητες καθώς και την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων. Η παρούσα σύσταση συμπληρώνει και δεν θίγει τις ήδη υφιστάμενες πράξεις σε ενωσιακό επίπεδο.
- (27) Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να γίνεται επίκληση της παρούσας σύστασης για να δικαιολογηθεί η μείωση του επιπέδου στήριξης που παρέχεται ήδη στον κοινωνικό διάλογο, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, εντός των κρατών μελών. Επίσης, η παρούσα σύσταση δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να θεσπίσουν αποφασιστικότερα μέτρα στήριξης και πιο προηγμένες διατάξεις για τον κοινωνικό διάλογο, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, οι οποίες διαφέρουν από εκείνες που περιλαμβάνονται στην παρούσα σύσταση.
- (28) Η παρούσα σύσταση δεν θίγει τις αρμοδιότητες των κρατών μελών όσον αφορά το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, το δικαίωμα για απεργία και το δικαίωμα για ανταπεργία (λοκ-άουτ), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 153 παράγραφος 5 της ΣΛΕΕ, καθώς και την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΣΥΣΤΑΣΗΣ, ΙΣΧΥΟΥΝ ΟΙ ΑΚΟΛΟΥΘΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ:

- (1) «Κοινωνικός διάλογος»: όλες οι μορφές διαπραγμάτευσης, διαβούλευσης ή ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ εκπροσώπων κυβερνήσεων, εργοδοτών και εργαζομένων, για θέματα κοινού ενδιαφέροντος που αφορούν την οικονομική και κοινωνική πολιτική, οι οποίες υφίστανται ως διμερείς σχέσεις μεταξύ εργαζομένων και διοίκησης, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, ή ως τριμερής διαδικασία, με την κυβέρνηση ως επίσημη συμμετέχουσα στον διάλογο, και μπορεί να είναι ανεπίσημες ή θεσμοθετημένες ή συνδυασμός των δύο, διεξάγονται σε εθνικό επίπεδο, περιφερειακό επίπεδο ή επίπεδο επιχείρησης και είναι διακλαδικές, κλαδικές ή συνδυασμός αυτών.
- (2) «Συλλογικές διαπραγματεύσεις»: όλες οι διαπραγματεύσεις που διεξάγονται σύμφωνα με τις εθνικές νομοθετικές διατάξεις και πρακτικές σε κάθε κράτος μέλος μεταξύ, αφενός, ενός εργοδότη, μίας ομάδας εργοδοτών ή μίας ή περισσότερων οργανώσεων εργοδοτών και, αφετέρου, μίας ή περισσότερων συνδικαλιστικών οργανώσεων, για τον καθορισμό των συνθηκών εργασίας και των όρων απασχόλησης.
- (3) «Συλλογική σύμβαση»: έγγραφη συμφωνία που αφορά διατάξεις σχετικά με τις συνθήκες εργασίας και τους όρους απασχόλησης, η οποία συνάπτεται από τους κοινωνικούς εταίρους που έχουν την ικανότητα να διαπραγματεύονται εξ ονόματος των εργαζομένων και των εργοδοτών, αντίστοιχα, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και τις εθνικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που καθίστανται καθολικά εφαρμοστέες.

- (4) «Παρεκκλίσεις» από συμφωνίες υψηλότερου επιπέδου: ρήτρες ανοίγματος ή παρέκκλισης που επιτρέπουν τον καθορισμό εναλλακτικών προτύπων ή όρων σε σχέση με εκείνα που περιέχονται στη συμφωνία, όταν αυτό δικαιολογείται και συμφωνείται από τους κοινωνικούς εταίρους.
- (5) «Ανάπτυξη δυνατοτήτων»: ενίσχυση των δεξιοτήτων, των ικανοτήτων και των εξουσιών των κοινωνικών εταίρων ώστε να συμμετέχουν αποτελεσματικά και σε διάφορα επίπεδα στον κοινωνικό διάλογο, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, συρρυθμίζοντας τη σχέση εργασίας, τις διμερείς και τριμερείς διαβουλεύσεις και τη διαδικασία χάραξης δημόσιας πολιτικής.

ΣΥΝΙΣΤΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ/Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ, ΚΑΤΟΠΙΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΣΕ ΣΤΕΝΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΕΤΑΙΡΟΥΣ, ΜΕ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΣΕΒΑΣΜΟ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥΣ:

- (1) να εξασφαλίσουν ευνοϊκό περιβάλλον για τη διεξαγωγή διμερούς και τριμερούς κοινωνικού διαλόγου, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων του διακλαδικού, του κλαδικού, του εταιρικού ή του περιφερειακού επιπέδου, περιβάλλον το οποίο:
- α) να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και των συλλογικών διαπραγματεύσεων·
 - β) να προωθεί ισχυρές, ανεξάρτητες συνδικαλιστικές οργανώσεις και οργανώσεις εργοδοτών·
 - γ) να περιλαμβάνει μέτρα για την ενίσχυση των δυνατοτήτων τους·
 - δ) να διασφαλίζει την πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες που είναι αναγκαίες για τη συμμετοχή στον κοινωνικό διάλογο·
 - ε) να προωθεί τη συμμετοχή όλων των μερών στον κοινωνικό διάλογο·
 - στ) να είναι προσαρμοσμένο στην ψηφιακή εποχή, να προωθεί τις συλλογικές διαπραγματεύσεις στον νέο κόσμο της εργασίας και τη δίκαιη και ισότιμη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα·
 - ζ) και να εξασφαλίζει την ενδεδειγμένη θεσμική στήριξη·

όπως περιγράφεται αναλυτικότερα στην παρούσα σύσταση·

- (2) να διασφαλίσουν τη συστηματική, ουσιαστική και έγκαιρη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής για την απασχόληση και της κοινωνικής πολιτικής και, κατά περίπτωση, της οικονομικής πολιτικής και άλλων δημόσιων πολιτικών, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου·
- (3) να διασφαλίσουν την πρόσβαση των κοινωνικών εταίρων σε σχετικές πληροφορίες όσον αφορά τη συνολική οικονομική και κοινωνική κατάσταση του κράτους μέλους τους καθώς και τη συναφή κατάσταση και τις πολιτικές για τους αντίστοιχους τομείς δραστηριότητας, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη συμμετοχή στον κοινωνικό διάλογο και στις συλλογικές διαπραγματεύσεις·

- (4) να διασφαλίσουν την αναγνώριση των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων για τους σκοπούς του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων, μεταξύ άλλων με τους εξής τρόπους:
- α) με τη διασφάλιση ότι, όταν οι αρμόδιες αρχές εφαρμόζουν διαδικασίες για την αναγνώριση και την αντιπροσωπευτικότητα με σκοπό τον καθορισμό των οργανώσεων στις οποίες θα χορηγηθεί το δικαίωμα συλλογικής διαπραγμάτευσης, η απόφαση για τον καθορισμό αυτόν λαμβάνεται με ανοικτό και διαφανή τρόπο, βάσει προκαθορισμένων και αντικειμενικών κριτηρίων όσον αφορά τον αντιπροσωπευτικό χαρακτήρα των οργανώσεων, και ότι τα εν λόγω κριτήρια και διαδικασίες καθορίζονται σε διαβούλευση με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τις οργανώσεις εργοδοτών·
 - β) με τη λήψη κατάλληλων μέτρων, όποτε είναι αναγκαίο, ώστε να διασφαλίζουν ότι, όταν στην ίδια επιχείρηση είναι παρόντες τόσο εκπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργανώσεων όσο και εκλεγμένοι αντιπρόσωποι, η ύπαρξη εκλεγμένων αντιπροσώπων δεν χρησιμοποιείται για να υπονομεύσει τη θέση των οικείων συνδικαλιστικών οργανώσεων ή των εκπροσώπων τους·
 - γ) με τη διασφάλιση της πλήρους αναγνώρισης και σεβασμού του ειδικού ρόλου των οργανώσεων των κοινωνικών εταίρων στις δομές και τις διαδικασίες του κοινωνικού διαλόγου, και με παράλληλη αναγνώριση ότι ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών, στον οποίο συμμετέχει ευρύτερο σύνολο ενδιαφερόμενων μερών, αποτελεί χωριστή διαδικασία·
- (5) να διασφαλίσουν ότι οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποι των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που είναι μέλη ή εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων, προστατεύονται, κατά την άσκηση του δικαιώματος ή των δικαιωμάτων τους σε συλλογικές διαπραγματεύσεις, από κάθε μέτρο που μπορεί να είναι επιζήμιο γι' αυτούς ή να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην απασχόλησή τους. Θα πρέπει επίσης να διασφαλίσουν την προστασία των εργοδοτών από τυχόν παράνομα μέτρα, κατά την άσκηση του δικαιώματος ή των δικαιωμάτων τους σε συλλογικές διαπραγματεύσεις·
- (6) να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη στους κοινωνικούς εταίρους και μεταξύ αυτών και να προωθήσουν τη σύναψη συλλογικών συμβάσεων. Σε περίπτωση διαφωνιών και, χωρίς να θίγεται το δικαίωμα πρόσβασης σε κατάλληλες διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες για την επιβολή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη νομοθεσία ή τις συλλογικές συμβάσεις, και λαμβάνοντας υπόψη τυχόν διαδικασίες που καθορίζονται από τους κοινωνικούς εταίρους, θα πρέπει να ενθαρρύνουν και να προωθήσουν μηχανισμούς για την επίλυσή τους, μεταξύ των οποίων:
- α) τη χρήση συνδιαλλαγής, διαμεσολάβησης και διαιτησίας, με τη σύμφωνη γνώμη και των δύο μερών, με σκοπό τη διευκόλυνση των διαπραγματεύσεων και τη βελτίωση της εφαρμογής των συλλογικών διαπραγματεύσεων και των συλλογικών συμβάσεων·
 - β) την καθιέρωση διαμεσολαβητών, σε περίπτωση που δεν υφίστανται ήδη, οι οποίοι να μπορούν να μεσολαβούν σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ συνδικαλιστικών οργανώσεων και οργανώσεων εργοδοτών·
- (7) να διασφαλίσουν ότι οι συλλογικές διαπραγματεύσεις είναι δυνατό να διεξάγονται σε όλα τα κατάλληλα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων του εταιρικού, του κλαδικού, του

περιφερειακού ή του εθνικού επιπέδου, και να ενθαρρύνουν τον συντονισμό μεταξύ αυτών των επιπέδων·

- (8) να προωθήσουν τη μεγαλύτερη κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων και να καταστήσουν δυνατή τη διεξαγωγή αποτελεσματικών συλλογικών διαπραγματεύσεων, μεταξύ άλλων με τους εξής τρόπους:
- α) με την άρση των θεσμικών ή νομικών εμποδίων στον κοινωνικό διάλογο και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις που καλύπτουν νέες μορφές εργασίας ή άτυπης απασχόλησης·
 - β) με τη διασφάλιση ότι τα διαπραγματευόμενα μέρη έχουν την ελευθερία να αποφασίζουν για τα θέματα που θα αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης·
 - γ) με τη διασφάλιση ότι κάθε δυνατότητα παρέκκλισης από τις συλλογικές συμβάσεις συμφωνείται μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και περιορίζεται όσον αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να εφαρμοστεί, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να διασφαλίζονται η ευελιξία για την προσαρμογή στις εξελισσόμενες συνθήκες της αγοράς εργασίας και τις οικονομικές συνθήκες, επαρκής σταθερότητα ώστε να καταστεί δυνατός ο προγραμματισμός τόσο για τους εργοδότες όσο και για τους εργαζομένους, και η προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Στα κράτη μέλη στα οποία οι συλλογικές διαπραγματεύσεις βασίζονται σε νομοθετικό πλαίσιο, οι παρεκκλίσεις αυτές θα πρέπει να θεσπίζονται σε διαβούλευση με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τις οργανώσεις εργοδοτών·
 - δ) με τη διασφάλιση και την εφαρμογή συστήματος επιβολής των συλλογικών συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, επιθεωρήσεων και κυρώσεων. Οι κανόνες και οι πρακτικές επιβολής μπορούν επίσης να συμφωνούνται με συλλογική σύμβαση, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική·
- (9) να προωθήσουν ενεργά τα οφέλη και την προστιθέμενη αξία του κοινωνικού διαλόγου και των συλλογικών διαπραγματεύσεων, ιδίως μέσω στοχευμένης επικοινωνίας και στοχευμένων μέσων. Θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους κοινωνικούς εταίρους να εξασφαλίζουν την ευρεία προσβασιμότητα του κειμένου των συλλογικών συμβάσεων, μεταξύ άλλων με ψηφιακά μέσα και δημόσια αποθετήρια·
- (10) να στηρίζουν τους εθνικούς κοινωνικούς εταίρους για την επιτυχή συμμετοχή τους στον κοινωνικό διάλογο, μεταξύ άλλων στις συλλογικές διαπραγματεύσεις και στην εφαρμογή των αυτόνομων συμφωνιών κοινωνικών εταίρων ενωσιακού επιπέδου, μεταξύ άλλων με τους εξής τρόπους:
- α) με την προώθηση της ανάπτυξης και της ενίσχυσης των δυνατοτήτων τους σε όλα τα επίπεδα, ανάλογα με τις ανάγκες τους·
 - β) με τη χρήση διάφορων μορφών στήριξης, συμπεριλαμβανομένων της υλικοτεχνικής υποστήριξης, της κατάρτισης και της παροχής νομικής και τεχνικής εμπειρογνωσίας·
 - γ) με την ενθάρρυνση κοινών έργων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων σε διάφορους τομείς ενδιαφέροντος, όπως η παροχή κατάρτισης·
 - δ) με την ενθάρρυνση και, κατά περίπτωση, τη στήριξη των κοινωνικών εταίρων ώστε να προτείνουν πρωτοβουλίες και να αναπτύξουν νέες και καινοτόμες

προσεγγίσεις και στρατηγικές για την αύξηση της αντιπροσωπευτικότητας και του αριθμού των μελών τους·

- ε) με τη στήριξη των κοινωνικών εταίρων ώστε να προσαρμόσουν τις δραστηριότητές τους στην ψηφιακή εποχή, καθώς και να διερευνήσουν νέες δραστηριότητες κατάλληλες για το μέλλον της εργασίας, την πράσινη και τη δημογραφική μετάβαση και τις νέες συνθήκες της αγοράς εργασίας·
 - στ) με την προώθηση της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών για όλους όσον αφορά την εκπροσώπηση και τις θεματικές προτεραιότητες·
 - ζ) με την προώθηση και τη διευκόλυνση της συνεργασίας τους με τους κοινωνικούς εταίρους σε ενωσιακό επίπεδο, ιδίως με σκοπό να τους δοθεί η δυνατότητα να εφαρμόζουν σε εθνικό επίπεδο τις συμφωνίες που συνάπτουν οι κοινωνικοί εταίροι σε ενωσιακό επίπεδο·
 - η) με την παροχή κατάλληλης στήριξης για την εφαρμογή στα κράτη μέλη των συμφωνιών των κοινωνικών εταίρων που συνάπτονται σε ενωσιακό επίπεδο·
 - θ) με τη βέλτιστη χρήση της διαθέσιμης εθνικής και ενωσιακής χρηματοδότησης, όπως η στήριξη στο πλαίσιο του ΕΚΤ+ και του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης, και με την ενθάρρυνση των κοινωνικών εταίρων να χρησιμοποιούν την υφιστάμενη εθνική και ενωσιακή χρηματοδότηση, συμπεριλαμβανομένων των προνομιακών γραμμών του προϋπολογισμού που προορίζονται για «ειδικές αρμοδιότητες στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένου του κοινωνικού διαλόγου» και για «ενέργειες ενημέρωσης και επιμόρφωσης υπέρ των οργανώσεων εργαζομένων»·
- (11) να υποβάλουν στην Επιτροπή, έως τις [ΝΑ ΠΡΟΣΤΕΘΕΙ ημερομηνία που αντιστοιχεί σε 18 μήνες από τη δημοσίευση της σύστασης] κατάλογο των μέτρων που λαμβάνονται ή έχουν ήδη ληφθεί σε κάθε κράτος μέλος για την εφαρμογή της παρούσας σύστασης, ο οποίος καταρτίζεται σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους·
- (12) μπορούν να αναθέσουν στους κοινωνικούς εταίρους την εφαρμογή των σχετικών μερών της παρούσας σύστασης, κατά περίπτωση σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική.

ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:

- (13) να αναπτύξει κοινώς συμφωνημένους δείκτες, έως τις [ΝΑ ΠΡΟΣΤΕΘΕΙ ημερομηνία που αντιστοιχεί σε 12 μήνες από τη δημοσίευση της σύστασης], για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παρούσας σύστασης από κοινού με την Επιτροπή Απασχόλησης και τους οικείους κοινωνικούς εταίρους, καθώς και να βελτιώσει το πεδίο κάλυψης και τη συνάφεια της συλλογής δεδομένων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο όσον αφορά τον κοινωνικό διάλογο, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις συλλογικές διαπραγματεύσεις·
- (14) να παρακολουθεί ανά τακτά διαστήματα την εφαρμογή της παρούσας σύστασης σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, από κοινού με τα κράτη μέλη και τους οικείους κοινωνικούς εταίρους, μέσω τακτικών τριμερών συνεδριάσεων ή τουλάχιστον μία φορά ετησίως, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων πολυμερούς εποπτείας της Επιτροπής Απασχόλησης, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικού Διαλόγου και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η παρακολούθηση αυτή θα πρέπει να επιτρέπει στους κοινωνικούς εταίρους να εντοπίζουν, μεταξύ άλλων,

καταστάσεις στις οποίες αποκλείστηκαν ή συμμετείχαν ανεπαρκώς στις διαβουλεύσεις εθνικού επιπέδου σχετικά με την ενωσιακή και την εθνική πολιτική·

- (15) να αξιολογήσει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους, και κατόπιν διαβούλευσης με άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, τις δράσεις που θα αναληφθούν σε συνέχεια της παρούσας σύστασης, και να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο εντός [ΝΑ ΠΡΟΣΤΕΘΕΙ ημερομηνία που αντιστοιχεί σε 4 έτη από τη δημοσίευση της σύστασης]. Βάσει των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης, η Επιτροπή μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο να υποβάλει περαιτέρω προτάσεις.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*